

M. ŞEHMUS GÜZEL

sisteme
REQUIEM

ekitap.aqorum.com

M. ŞEHMUS GÜZEL
SİSTEME REQUİEM

ekitap biçiminde sunumu: 27 Aralık 2020

Yapıt: M. Şehmus GÜZEL

Teknik yönetmen ve kapak: Ferruh DİNÇKAL

Dizgi : MŞG

İSBN : Belki gelecek. Belki gelmeyecek. Zamana, duruma, gelişmelere bağlı.

Bu yapıtın yayın hakları yazarına aittir.

Kitaptan edinmek için iletişim : Gerekirse. Şimdilik
ekitap.ayorum.com deyin, tıklayın, "indirin", götürün.

Yeni yıl hediyemizdir.

İÇİNDEKİLER

BİR YÜZYILDAN DİĞERİNE GÜNÜMÜZE.....	5
KAPİTALİZM CAN ÇEKİŞİYOR.....	9
POLONYALILAR ÇOK SEVİNDİLER.....	11
İNSAN PAZARINDA.....	13
SARAY ADAMLARI.....	16
ULTRALİBERALLER BİLE.....	20

BİR YÜZYILDAN DİĞERİNE GÜNÜMÜZE

Yirminci yüzyılın, geçen yüzyılın, son yıllarından itibaren yeni bir çağa girdiğimiz kesin. Bu olgu, günümüzde bir dizi gelişmeyle çok açık bir biçimde ortaya çıkıyor :

Teknolojideki başdöndürücü, hızlı, aralıksız, günlük değişim.

Televizyonun günlük, siyasi ve kültürel yaşamlarımızda aldığı hem garip hem tedirgin edici ağırlık, gün ve gecelerimizi ipotek altına alması, hafızamızı kemirmesi, aklımızı esir etmesi.

İnternet dünyasının kazandığı hız ve kapsadığı alanın günden güne genişlemesi.

Borsa spekülâtörlerinin veya onların diliyle “borsa yatırımcılarının” ekonomideki eğemenliklerinin akıl almaz boyutlara ulaşması, üretmeden kazananların sayısının artması, kazançlarının çoğalması ve bunların ekonomik ve dolaylı olarak ta siyasi hayattaki önemlerinin büyümesi.

Ekonomide kara para, vergi ve denetimden kaçırılan para hacminin çoğalması, kara paranın Londra, Paris, Roma, Monako, Andor, Kıbrıs gibi daha bir dizi mekanda kurulan “çamaşır makinelerinde” aklanması.

İletişim dünyasının allak bullak edilmesi, yazılı medya eğemenliğinin sarsılması, bilgi ve haber devininin artması ve aynı zamanda benzer veya tıpkısının aynısı haberlerin her yere aynı anda ulaşması, ulaştırılması.

Yirmibirinci yüzyılda önemli olan artık mesafe değil zamandır.

Bütün bu gelişmelere, kimi için beklenmeyen değişimlere karşı Doğu’da ve Güney’de yeni tür tepkilerin doğması.

Toplumların “değişimine” (buna kimi “yozlaşması” veya “yozlaştırılması” da diyebiliyor, aynı kanıda değilim, çünkü söz konusu olan kültürler arası etkileşim ve bunun sonucu alışveriş ve değişimdir) karşı yeni tür muhafazakarlıkların yaratılması, din ve mezhep savaşlarının yeniden ve yeni boyutlarıyla boy göstermesi.

Burada birkaçını sıraladığım sorunlar, etkileşimler ve değişimlerin en çarpıcı özelliği bunların sadece devletleri değil bireyleri, yurttaşları da kapsamasıdır. Elbette devletleri etkileyen sorunların sayısı arttı, kapsamı genişledi ama artık bireyler de bir anlamda “topun ağzında”. Artık hepimizi tek tek ve birebir ilgilendiren sorunlar da, dertler de boy gösterdi ve bunların ne kadar süreceği bilinmediği gibi yenileri de bunlara ekleniyor :

İşte yalnızlık, iç ve dış sıkıntıların tedirgin edici boyutlara ulaşması, ailesel ve toplumsal dayanışmanın azalması, toplumsal dokunun zayıflaması / çizilmesi / yırtılması. İşte sahte dinler, işte AIDS, işte klonlama, işte biyoteknoloji ve olası tehlikeleri. İşte korku, işte korona belası, işte kentte beleş şiddet, işte trafikte en barışçıl insanların bile birdenbire saldırılanması, kabalık, devlet baskısının ve yakın denetiminin artması...

Günümüz insanların, hatta büyük insanlığın bugün en büyük derdi mutlaka yalnızlıktır. Yapayalnız kalmaktır. Tek başına kalmaktır. Einstein: “Genç yaşta insana acı gelen ama olgun çağda tadına doyum olmaz bir yalnızlık içinde yaşıyorum” diye yazsa da, istemediği halde, tercih etmemesine rağmen yalnız kalan insanların, yalnız bırakılan insanların, kadın, erkek ve çocukların çok acı çektikleri bir gerçektir. Evet bu yüzyılın geçmiş yüzyıldan aldığı ve altında ezilme tehlikesini de taşıdığı sorunlardan biri, belki en önemlisi yalnızlıktır.

Yukarıda sıralamaya çalıştığım başka bir dizi sorun daha var elbette. Siyasi, ekonomik, kültürel, toplumsal, sağlıksal ve daha

pek çok sorun yolumuzu gözlüyor. Ya altından kalkacağız bunların, ya da altında ezileceğiz.

Geleceği değiştiremezsek ona katlanmak zorunda kalacağız, oysa bu bize göre değil. O zaman geleceği değiştirmek ve onu arzu, amaç ve hedeflerimize göre düzenlemek zorundayız. Bunun için tarihi ve tarihimizi öğrenmek gerekiyor. Ancak o zaman onların bizim için hazırladığı tarihi yeniden yüklenmek, yeniden yaşamak zorunda kalmayacağız.

Günümüzü ve yeni çağı, sorunları ve değişimleriyle, içli dışlı binbir derdiyle, izlemek, yakalamak, gelecek günler için ipuçları sunmak mümkün mü? Denemeye değer.

Bu bağlamda yanıtlanması gereken pek çok soru bulunuyor. Kimine bir veya iki yanıt öneriyorum, irdelediğim konulara ilişkin bildiklerimi sunuyor ve varsa belgelerimi okuyucuyla/sizinle paylaşıyorum.

Soruların hepsini bizzat yanıtlamam mümkün değil. Yanıtlama faslına okuyucunun da bizzat katılmasını ve onun da fikrini söylemesini arzuluyorum. Böylece bu çalışmanın karşılıklı etkileşimi kolaylaştıran bir havaya bürünmesini amaçlıyorum. Okuyucu pasif televizyon seyircisi durumundan çıkmalı eylemsel/aktif aktör konumuna girmeli. Bu ekitabın kendi kendine üstlendiği görevlerden biri, birincil görevi budur : Okuyucuyu etkinleştirmek, düşünsel eyleme katılımını sağlamak. Okuyucuyu düşünmeye ve düşünsel eyleme katılması yönünde etkilemek. Böylece okuyucu ile neredeyse karşılıklı konuşmak, tartışmak, dertleşmek, fikir alış-verişine girişmek mümkün olabiliyor. Olabilir.

Kimi soruyu bizzat yanıtlamadığım gibi, kimi soruyu da bizzat sorarak, okuyucunun eylemsel, beyinsel, düşünsel, aktif katılımını sağlayabileceğimi ümit ediyorum.

Niçin? Yeni kavramlar üretmek için. Yeni yollar bulmak için. Yeni çözümleri birlikte ortaklaşa bulabilmek umuduyla.

Bu çalışmada siyasetbilmi var. Siyasi tarih de. Bu kaçınılmazdı, çünkü yaklaşımım “her şeyin kökeninde tarih var” biçiminde. Evet her şeyin kökeni tarih ve her şeyin kökeninde kendi tarihi var. Elbette tarihin toplumsal yüzünü ve yönünü ihmal etmiyorum. İnsanı unutmuyorum. Bu sayede tarih olaylar dizimi olmaktan çıkıyor, olaylar bütünlüğüyle, siyasi, ekonomik, toplumsal cepheleri ve kültürel zenginlikleriyle anlaşılmaya ve anlatılmaya çalışılıyor.

Tarihin kültür tarihi boyutu da ihmal edilmiyor ve birçok gelişmenin altında, yanında, kenarında mutlaka bulunan kültürel meselelerin önemini vurgulamak olanağı doğuyor.

Tarihi hem dinliyoruz, hem de tarihin dinlenilmesinin son derece yararlı olacağını anlıyoruz, olayların izinde. Hem dinliyor, hem izliyor, hem de tarihi ve günlük olayları bütün derinlikleri ve değişik boyutlarıyla konuşurmanın yollarını arıyoruz.

Özgürlük için direnmek ve/veya mücadele etmek gerektiği örnekleriyle ispatlı. Ama bu bilgili bir direnme ve akıllı bir mücadele olmalıdır.

Bu çerçevede Batı ile Doğu arasındaki “alışveriş” derinlemesine irdelenmeli : Dünü ve bugünüyle. Batı devletleri içinde özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nin (ABD), Avrupa Birliği’nin (AB) son yıllarda, hele korona belasının eğemen oluşu son yılda, aldığı yeni tür niteliklerini anlamaya çalışmalıyız.

Şu basit soruyu da burada hemen sormanın tam zamanıdır:

Batı ile Doğu, Kuzey ile Güney gerçekten dost olabilirler mi? Ast ve üst ilişkilerinin ötesinde, onları redederek ve eşit-eşite bir şeyler yapabilir, ortakça bir şeyler üretebilirler mi? Geleceğin programında bunlar ve diğer sorularımız, mümkünse yanıtlarıyla yer almalı. Çok yakın Tarihimize bakarak:

KAPİTALİZM CAN ÇEKİŞİYOR

Zaman akıp geçtikten sonra olayları daha farklı ve kimi kez daha iyi değerlendirmek mümkün oluyor. İşte örneğin 1989'dan bugüne geçen zaman, bu süre içinde olup-bitenleri anlamak, yorumlamak ve yeniden değerlendirebilmek açısından son derece önemli derslerle yüklü.

Hele bu zaman dilimi içinde tarihin de daha hızlandığı göz önüne alınırsa.

Evet tarih hızlandı, tarihle birlikte olayların akışı da.

Bugün kapitalizm can çekişiyor. Kapitalizm cephesinden gelen haberler kötü, çok kötü evet. Kapitalizm bugün iflas etmiş bir vaziyette ve artık iki elini birden havaya kaldırdı : Teslim !

Ancak bu iş hemen bitmiş te sayılmaz. Kapitalizmin can çekişmesi uzun sürebilir. Bu hamur daha çok su kaldırabilir. Daha adil, daha özgürlükçü, daha dayanışmacı, daha feminist, kadınlara ve çocuklara, çocuk ve kadın haklarına daha çok ve gerçekten saygılı, daha çevreci... bir dünya için mücadelenin alacağı yeni biçimler, yeni boyutlar bu konuda birincil derecede belirleyici olacaktır.

Gelin birlikte otuz yıl öncesine gidelim şimdi : Anımsıyorsunuz mutlaka, “Duvarın” düş(ürül)mesi sonrasında patronlar,

işverenler, tuzu kurular ve yandaşları ve çok bilmişler, herşeyi bilmişler şenlik yaptılar. Biz sessiz ve müdafaada kaldık.

Onlar “Tarihin sonu geldi” dediler : “En iyi sistem kapitalizmdir ve kapitalizm yeryüzüne hakim olacaktır” demek istediler.

Biz kendi aramızda ve hatta kendi kendimizle tartışmaya başladık.

Kimse komünizmden söz etmez ve/veya edemez oldu. Biz devam ettik.

Sosyalizmden söz edenlerin sayısı azaldı. Biz acaba nerede hata yapıldı diye araştırmaya başladık.

Herkes kendini “değişen dünya koşullarına” göre yeniden “konumladı”. Biz yolumuzda yürüdük. Hâlâ da yürüyoruz.

Eh otuz yıl kadar önce en akıllı düşünürler, herşeyi herkesten daha iyi bilen ekonomi uzmanları, en başarılı siyasetçiler bile “kapitalizmin zaferi”nden söz etmiyor muydu ? Ediyordu. O halde bizim artık “derslerimize” dönmemiz gerekiyordu. Anfileri, derslikleri, meydanları pardon salonları ve iktidar odaklarını öbürlerine ve a’dan z’ye bırakmalıydık.

Biz bırakmak istemedik ama olanlar oldu. İktidarı onlar aldılar, bizleri anfilerimizden, dersliklerimizden, öğrencilerimizden, öğretim üyesi dost ve arkadaşlarımızdan, sevgililerimizden, eş ve dostlarımızdan, ana-babalarımızdan, özbeöz kardeşlerimizden ayırdılar :

Çünkü “Herşeyin en iyisini biz yaparız, yaptık, yapacağız” havasını verdiler, şarkısını yüksek sesle söylemeye koyuldular. Seçmenler de buna inandılar, buna kandılar. Kandırıldılar. Rengi biraz pembe olanlar da dahil herkes kapitalizmin değirmenine su taşımaya koyuldu...

Aradan çok geçmedi. İşte hesabı ortada : Aşağı yukarı otuz yıl. Hemen belirtmek te lazım : Yakında bakarsınız “otuzbeşinci yılı” deyu yeni bir bombardımanla karşılaşabiliriz ve kutlamalar bahanesiyle bilinen masallar yeniden anlatılabilir. O nedenle gelin biz önceden hazırlıklı olalım diyorum. Bu çalışmanın amacı da budur nitekim.

Evet aradan otuz küsur yıl geçti ve bugün o kadar övülen, o kadar göklere çıkarılan sistem duvara toslamış durumda. Duvara toslamış ve motorundan garip, acaip, bilinmeyen sesler, can sıkıcı cızırtılar çıkıyor. Bu işi bilenler hükmü verdiler : Motor “yanmış”.

Evet kapitalizm can çekişiyor. İyi can çekişiyor. Yinelemekte yarar var : Bu iş bir süre daha sürebilir. Ama işte sonu geldi : Kapitalizm ölecek. Bunun maalesef başka çaresi de yok.

Evet kapitalizm ölecek :

Yeryüzü, gökyüzü, çevre, ormanlar, okyanuslar, denizler, nehirler, göller, ırmaklar, dereler ... atlar, eşekler, ceylanlar, geyikler, karacalar, güvercinler ... tavşanlar, keklıklar, bülbüller, kanaryalar kurtulacak. İnsanlar, kadın, erkek, çocuk ve emekçiler ve işçiler ve ücretliler, herkes özgürleşecek.

Burada söylediklerimi ispat edebilmek için 1989’a yeniden dönmemiz lazım :

POLONYALILAR ÇOK SEVİNDİLER

Hemen aklıma Polonyalılar geliyor. Polonya halkı 19. yüzyılın ortasından itibaren bağımsızlığına sıkı bir biçimde bağlı olduğu için öteden beri sevgiyle izlediğim bir halktır. Polonyalı birkaç

arkadaşımın olmasının da bunda rolü var mutlaka. Ama bu tek tayin edici değil.

Evet Duvar yıkılınca Polonyalılar çok sevindiler : Sandılar ki komünizmin onlara karşılıksız sunduğu sağlık sigortası, toplumsal güvenlik, ucuz ev, ucuz taşıma, iyi yabancı dil öğrenmek te dahil sıkı ve sahici öğrenim ve hele yükseköğrenim AYENEN sürecek ve kapitalizme geçişle herbirine ayrıca, EK OLARAK, birer adet ev, birer adet son model otomobil ve bekarlara birer tane de dünya güzeli HAVVA verilecek. Hediye olarak. Noel Baba'nın heybesinden. Ve haybeden ! Kapitalizm cömerttir.

Eee doğal : Adamlara (Adam aynı zamanda bu ülkede şirin bir isimdir de) on yıllardan beri bu anlatılmadı mı ? "Kapitalizm özgürlük, zenginlik ve mutluluktur" denilmedi mi ? Denildi. Benim gibi anasından bıyıkla doğan ünlü sendikacı da, hizmetleri sayesinde papalık gibi yüksek bir mertebeye ulaşan papaz da, muhaliflerin hepsi de bunu bıkmadan usanmadan yineleyip durdular. Başka ülkelerde bunu başkaları yaptı.

Ama bunun bir hayal olduğu anlaşıldı. Belki ilk günlerin sarhoşluğunda değil. Ama kısa süre sonra her şey anlaşıldı. Ellerindeki her şeyi aldılar ve hiç bir şey vermediler. Eh aradan geçen zamana rağmen hala anlamayan varsa onları da artık bir bilene havale etmek şart.

Ev verilmedi. Otomobil hediye edilmedi. Dünya güzeline gelince, "En iyisi yine evdeki Kör Maria" denildi.

Daha kötüsü de oluyordu az daha : İlk cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Polonyalılar neredeyse ABD vatandaşı birini seçeceklerdi. Neyse ki Bıyıklı malı götürdü. Bıyıklının bıyığını da cumhurbaşkanlığından sonra üç-beş kuruş kazanmak için yaptığı

jilet reklamı götürdü. Yazık oldu bıyığına. Bıyklyken bir parça tannıyordu. Bıyksız tanınmaz oldu. Yazık evet !

İNSAN PAZARINDA

Peki sonra ? Peki diğer ÷lkelerde ? “Komünizm öldü” diyenler bize “Mutluluğun Kapısını açacak” iki sihirli sözcük hediye ettiler :

Özelleştirmek, rekabet etmek.

Özetle bize şunu söylediler :

Bakın özelleştirmeler sayesinde aynı işkolunda, aynı alanda, aynı kasabada, aynı kentte birçok şirket kurulacak ve onlar kendi aralarında rekabet edecekleri için fiyatlar düşecek. Harika ! Hayat ucuzlayacak demek. Bu, sadece hayatın zaten ucuz olduğu sosyalist ÷lkeler için değil, güya devlet kapitalizmi içinde devinenler için de ve bilhassa bu ikinciler için, geçerliydi.

Evet harika. Hayat ucuzlayacak(tı). Ne güzel.

“İyi Bilenler”, Kamu İktisati Şirketleri’nin, devlet sermayesiyle çalışan işletmelerin etkisiz olduğunu ileri sürdüler. Siyasi yatırım hesabıyla bu tür kurumlara dünya kadar adamın doldurulduğundan, bir işe beş bazen altı kişinin alındığından ve benzeri şeylerden söz ettiler. Ki bunun bir bölümü doğru(ydu). Özel şirketlerde böylesi “kaldırım mühendisleri” olmayacağı için giderler düşecek, bunun sonucunda da fiyatlar da biraz daha azalacaktı. Bu arada bu vesileyle işten çıkarılacakların ne olacağı konusunda elbette kimsenin aklına herhangi bir soru sormak gelmedi : Madem ki “boşta gezenin boş kalfasıydılar”, işten çıkarılmaları eşyanın tabiatına uygundu. Gerisi hikaye !

Adamlara bıraksak istediğiniz her Şeyi beleş elde edebileceksiniz diyeceklerdi. Ama demediler. "Huriler"den de söz eden olmadı. Ne kadar iyi (!!!) Hani ne olur ne olmaz.

Peki, biz saf ve iyi niyetli insanlarız, bütün anlattıklarına inandık.

Madem hayat ucuzlayacak. Bir ekmek yerine birbuçuk ekmek alabileceğiz. Küçüklerin karnı doycak. Çocuklarımız okuyabilecek. Yıllardır işsiz oturan kayınbirader nihayet bir iş sahibi olacak. Evde kalan kızımıza nihayet bir koca bulabileceğiz. Nineyi nihayet doktora gtrebileceğiz. Dedenin mezarına nihayet bir mezar taŐı yaptırabileceğiz. Dedik. Dedik babam dedik. Ve o zaman onlara oy verdik. Bir de bunları deneyelim dedik.

Elimiz kırılıyordu da bu adamlara oy vermeseydik ...

Baksanıza : Bizi ikna için söylediklerinin hiçbiri doğru çıkmadı. Hiçbir vaatleri tutmadı. Hiçbir vaatlerini tutmadılar.

Hiçbir Şey hiç te söyledikleri gibi olmadı. Kendi ceplerini doldurdular ama. İŞte ispatı :

Özelleştirme dediler zelleŐtirdik. Ama aynı işkolunda asla iki zel Şirket kurulmadı. TEK BİR ÖZEL ŞİRKET bütün iŐkolunu tekeli, denetimi ve vesayeti altına aldı.

O zaman elbette rekabet te olmadı. Rekabet olmayınca da fiyatlar düŐmedi. Bunun beteri de oldu : Bir işkolunda tekel olan Şirket fiyatı da istediği gibi belirlemeye başladı. Su rneğinde bu çok vahim boyutlar aldı : Su ticarileŐtirildi, fiyatı gittikçe artırıldı. Elektrik fiyatı artırıldı. Gazın fiyatı artırıldı. Ekmek fiyatı artırıldı. Gazete, dergi ve kitap fiyatları artırıldı. Herşeyin fiyatı artırıldı. Hiçbir Şey ucuzlaŐtırılmadı. İŞte on yılların rakamları önümüzde, buyurun bakınız. Ucuzlayan tek Şey gsterebilene iki ekmek, bir ekitap hediye edeceğim.

Evet Şimdi diyeceksiniz ki kimi işkolunda ve/veya kimi alanda birkaç 6zel Şirket kuruldu. Birkaēi iēin doğru. Ama zaman iēinde anlaşıldı ki bu Şirketler kamuoyunun, “denetim kurum”larının haberi olmadan kendi aralarında anlaŐıp 6lkeleri veya bir 6lkedeki b6lgeleri, bir b6lgelerdeki kentleri, kentlerdeki mahalleleri paylaŐıyorlar.

Bunun en ēarpıcı 6rneğini Fransa s6permarket Şirketleri veriyor : Sadece Fransa’da değil, gittikleri, “yatırım yaptıkları” her 6lkede : 6lkeyi b6lge b6lge, bir b6lgeyi kent kent, bir kenti mahalle mahalle paylaŐıyorlar. Ve fiyatların birbirinden ēok farklı olmaması iēin gizli anlaŐmalar yapıyorlar.

Bu konuda cep telefonu Şirketleri 6rneğini de verebilirim : Fransa’daki Şirketlerin fiyatların saptanmasında b6yle bir yolu seētikleri artık biliniyor.

Evet ulusaldan uluslararasına geniŐleyen dev Şirketler, 6lkeleri, iŐkollarını, iŐkolunun değişik alanlarını, b6lgeleri, kentleri, mahalleleri, piyasaları paylaŐıyorlar ve aynı zamanda d6zenli ve s6rekli olarak artırdıkları fiyatları belli bir s6re boyunca aşağı yukarı aynı d6zeyde tutmak iēin aralarında gizlice anlaŐıyorlar.

6zelleŐtirmeler sonucunda yeni zenginler t6redi, zenginler daha zenginleŐtiler. Yoksullar daha yoksullaŐtilar ve yoksullara yeni yoksullar katıldılar.

Toplumlardaki ayrıŐma daha belirgin biēim aldı, yoksullarla zenginler arasında : Bug6n birēok “geliŐmiŐ ekonomi”lere sahip devlette ēalıŐtıkları halde aē yatanlar var. Kirasını 6deyemeyenler var. Hem ēalıŐıyorlar hem yoksullaŐıyorlar. Tedavi iēin doktora gidemiyorlar. DiŐçilerin fiyatlarını g6renler diŐlerini bizzat ēekiyorlar. Sosyal g6venlik kurumları b6t6n bakım ve tedavi 6dentilerini 6stlenmediğinden az gelirliler, dar gelirliler doktora

gitmekten vaz geçiyorlar. İşte o kadar övülen düzenin yarattığı “mucize”.

Evet kardeşlerim, küçükler yine yarı aç yarı tok okula gidiyor. Orta ikide veya en kabadayısı lise ikide okuldan dönüyorlar. Okul mokulu terk ediyorlar. Kayınbirader hâlâ işsiz, sakal uzatıyor, evde terör estiriyor. Evde kalan kızımız kocadan umudu kesti ve intihar etti. Nineyi doktora götüremedik. Nine sizlere ömür. Nineşi Dedenin taşını bekleyen mezarının yanına gömdük. Eşim evi terketti. Nereye gittiğini bilmiyoruz. İyi saatte olsunlar da bilmiyor. Büyük oğlumla çalışıyoruz, çalışıyoruz ama geçinemiyoruz. İşte durum bu. Aynen.

SARAY ADAMLARI

Özelleştirmelerden biz yararlanamadık. Ama BELLİ KİŞİLER, MALUM AİLELER, TUZU KURULAR, SARAYLARA YAKIN OTURANLAR, SARAYLARA PERDE TAKANLAR VE KALKAN KESİMLER öncelikle yararlandılar :

Örneğin Lübnan’da bilinen bir aile veya iki aile zenginleşti. BİR DE ÇOK ÜNLÜ BİR OTOMOBİL ŞİRKETİNİN PATRONU.

Ürdün’de özelleştirmelerde Kral’ın/Saray’ın adamları aslan payını götürdüler.

Rusya Federasyonu’nda Yeltsin’in yakınları ve/veya ona ya da kızına ve damadına rüşvet verenler... Yabancı şirketlerle anlaşarak.

Sermayeyi genellikle yabancılar getirdiler. “Yerliler” ve iktidara yakın adamlar sayesinde şirketler ucuzla, ne ucuzu Babam, bedavaya, beleşe kapatıldı ve bundan o adamlar da paylarını

aldılar. Pay alanlardan kimine “Komisyoncu Damat” gibi şık ve romansal isimler takıldı. Yakalarına da birer rozet : “Bu adama dikkat, cüzdanınıza da dikkat !” yazılı. Aman dikkat !

Dahası bu şirketlerin bir kısmına kimi devletçe yıllık kâr garantisi bile tanındı. Sanki Osmanlı İmparatorluğu’nun son yıllarındaymışız gibi... Lübnan’da elektrik dağıtımını yapan şirkete örneğin evet aynen yazdığım gibi kâr garantisi tanındı. Lübnan’da Batı’nın, bu laf, özünde Fransa’nın, sadece Fransa’nın kurdu(r)duğu devlet son derece zayıftır ve bu devletin eşi görülmemiş rejimi, sistemi zaten bu amaçla böyle düzenlenmiştir. O zaman yabancı sermayenin, Lübnan örneğinde özellikle Fransız sermayesinin, desteklediği bir aile, burada Hariri ailesi, bütün ülke ekonomisine ve iktidara el koyabilecek önemi kazanabiliyor. Onlar kazanıyor yabancı sermaye kazanıyor. Biz kaybediyoruz. Kaybedenler bıçak kemiğe dayandı diyerek ayaklandılar : Nitekim 2019 sonundan itibaren kitlesel gösteri ve yürüyüşler ve isyanlar, çatışmalar yeniden başladı... Lübnan’ın kara kaderinin dramatik dizisi aralıksız devam ediyor... Daha birkaç yıl önce Tunus’ta, Mısır’da ve daha başkalarındaki isyanlar da anılabilir : “Arap İkbaharı” ...

Devletler, rejimler çatırıyor. Bunun çaresi yok. Gidecekler !

Devletlerin üstünde yer alan, artık kendi “hükümetlerine” sahip ve devletlere emir veren devletlerüstü şirketlerin kendi çıkarları için yaptıkları düzenlemeler jeostratejik dengelerin bozulmasına bile yol açabiliyor. Bunun sonucunda devletler tuzak kuruyorlar, cinayetler işliyorlar. Savaş ilan ediyorlar. Savaşıyorlar. Elbette devletler savaşmıyor, o devletlerin vatandaşları savaşılıyorlar ve birbirlerini öldürüyorlar. Cinayetler kitlesel boyutlar kazanıyor.

Silah satıcıları kazanıyor. En çok silah satan devletler ve şirketler sıralamasını yazmıyorum. Yüz kızartıcı çünkü.

Türkiye’de özelleştirmelerden kimler yararlandı biliniyor. Ancak Türkiye ve benzeri birkaç ülkede daha BELEDİYECİLİK YÖNTEMİ diyebileceğim bir şey icat edildi : Su, elektrik, toplu taşıma, toplumsal konut, elektrik, toplu ısıtma, gaz gibi belediye hizmetlerinin özelleştirilmesinde belediye başkanları ve belediye yönetimleri de pay aldılar. Belediyeciliğin akıl almaz bir rant kapısı olduğu bu kadar büyük boyutlarıyla hiç bir zaman görülmemiştir. Bu kez görüldü.

Bu işten çok hoşlanan, çünkü feci biçimde zenginleşen, belediye başkanları ve/veya yönetimleri ve onların uzak yakın akrabaları, “takımları”, siyasi iktidarı ele geçirmek için kolları sıvadılar. Örneğin Türkiye’de bir ölçüde başardılar da. Benzer bir şeyi birkaç yıldır Fas’ta Türkiye’deki iktidar partisiyle aynı ismi taşıyan parti deniyor...

Elbette her yerde bu işler özel sektörün arzuladığı ve beklediği gibi gelişmiyor : Bir örnek :

Buenos-Aires’te su dağıtımını işini üstlenen Fransız şirket (Adını reklamını yapmamak için yazmıyorum ama bilenler kolayca bulabilir) su borularını banliyölere kadar döşedi ama banliyölerin yoksul insanları “Bu kadar pahalı su istemeyiz” dediler ve su şebekesine bağlanmayı reddettiler. O zaman özel şirketin eli boğrunda kaldı. Beter olsun ! Ama o insanların da evlerinde akar suya ihtiyaçları var. Burada bir kez daha vatandaşın sağlığı, yaşam koşullarının belli bir düzeyi tutturması için zarurî alanlarda, işlerde asla ama gerçekten asla özelleştirme yapılmaması gerektiğini ispat ediyor. Bunların başında da su geliyor elbette. Suyu birlikte, elektrik, toplu taşıma, toplu ısınma ve daha birçok iş bu konuda örnek olarak gösterilebilir...

Sistemin çöktüğünü ispatlamak için bir örnek daha vermek olası :

Teknoloji gelişti, çok da iyi oldu. Televizyon ekranları akıl almaz biçimlere büründürüldü. Ne kadar hoş.

Ama bir : Herkes satın alamıyor, çünkü çok pahalı.

İki : İstediği kadar incelsin, istediği kadar “top” olsun, hepsi evet evet bütün kanalların tüm aynı Őeyleri göstermiyor mu ? Aynı Őeyleri veya benzerlerini. Yani suyunun suyunun suyunu. Şimdi böyle bir Şeyi 1960’lar yapımı bir ekranda izlemişsiniz veya 2000’li dev ve ince ekranda ne fark eder ?

O zaman neden yeni bir televizyon alayım ? O zaman yeni ve güya “daha özgür” olacağı iddia edilen televizyon kanallarının ne önemi kalıyor ? Vatandaşları binbir parçaya ayırmasını, küçük ve beyaz ekran karşısında “esir alınmasını” daha kolaylaştırmasını saymazsak.

Şunu da eklemek Şart elbette : Vatandaşları, bu kadar saf, bu kadar öksüz ve yetim, bu kadar kimsesiz de bıraksalar otuz yıl, kırk yıl aynı masallarla uyutmaları mümkün değil. Bugün varılan noktada “Televizyonlarınızı kapayınız, gözlerinizi açınız !” diyenlerin sayısı gittikçe artıyor.

Teknolojinin gelişmesi sonucunda bireycilik te, yalnızlık ta aldı başını gitti. Bireycilik ve yalnızlık artık son noktasında, sınırın sınırında deviniyor : New-York’ta, Berlin’de, Londra’da, Paris’te, İstanbul’da, Kahire’de, Atina’da, Roma’da, benzer devkentlerde/dnyakentlerde ve diğerlerinde insanların yalnızlıkları içinde perperişan olduklarını duymayan kalmadı. Ölenler oluyor, öldükleri aylar, yıllar sonra öğreniliyor. Hangi komşuluk ilişkisinden söz edilebilir ? Hangi ?

Dahası cep telefonu sayesinde artık insanlar sokakta bile “kendi kabilesiyle”, kendi dar ve boğucu “ailesiyle” ilişkisini koparamıyor. Ne kadar müthiş bir olay. Anne ve/veya babanız, eşiniz veya

sevgiliniz, patronunuz veya işvereniniz size istediği zaman ulaşabiliyor. Harika ! Ne çevrenizdeki ağaçlar, kuşlar, ne yanı başınızdaki akıp geçen insanlık !

Cep telefonunun patronların serbest çalışan işçilerini uzaktan denetlemesine olanak sağlamasını da anımsatayım mı ? Eve musluk değiştirmeye gelen işçinin işi yarım saatlik mi ? Yarım saatlik evet. Tam işi biter bitmez cep telefonu çalıyor. Arayan patronudur ve güya haber almak için arıyor. Oysa bunun yakından takip olduğu apaçık. Burada orijinal bir olay olması nedeniyle bir anımı yazmak istiyorum : Bir seferinde evde salonun zeminine betonarme dökmekle uğraşan emekçinin cep telefonu çaldı. Ve kulaklarıma inanmadım : Müzik olarak bizim usta Enternasyonal'i seçmişti. Şaka zannettim. Ama sohbetimiz ilerledikçe ustanın sıkı ve sahici bir komünist olduğunu öğrendim. Enternasyonal'i cep telefonu müziği olarak seçen başka dostlarım da var. Örneğin bir öğretim üyesi arkadaşım. Bu o kadar önemli değil denebilir. Ama bir ustanın tercihi önemli. Anılmayı hak ediyor.

Yakında cep telefonları sayesinde herkes her yerde denetlenebilecek. Aman çocuklarınıza, bebelerinize aldığınız cep telefonlarını lütfen bir an önce iade ediniz. Ayrıca faturalar da gittikçe tuzlu olacak. Bizden yazması ve uyarması.

ULTRALİBERALLER BİLE

Neoliberal veya ultraliberal ismi takılan oysa temel bakımından bilinen yöntemlerden oluşan ve yine kâr daha çok kâr diye özetlenebilecek sistemin adamları da bizzat farkettiler sistemin yürümediğini. Zaten istemeseler bile sistem çatırdayınca herkes duydu. Sağır Sultan bile. Mali krizin gürültüsünü duymayan kaldı

mı ? Hiçbir ekonomiye de teğet geçmedi. Bunun üzerine ideolojik açıdan bir ölçüde taviz vermeye başladılar :

Neoliberalizmin her derde deva olduğunu artık yüksek sesle söyleyen kalmadı. “Tarihin sonu geldi” diyen de artık yok. Sistemin adamları bizzat kendilerinin “pragmatik” olduklarını ilan etmeye koyuldular.

Korona belası üzerine ekonominin beterin beteri dara girmesi üzerine yeniden kamulaştırma, millileştirme, yeniden beş yıllık plan, yeniden ülkenin sanayileşmesi, ucuz emekgücü için uzaklara giden “milli” işletmelerin ülkeye dönmesi, döndürülmesi ve benzeri birçok yöntemden can kurtarıcı gibi söz ediliyor.

Bu saatten sonra ne yaparlarsa yapsınlar, gemi su alıyor ve batacak.

Yıllar önce Türkiye’de ortaya çıkarılan “Banker Kastelli”, Duvar’ın düş(ürül)mesinden sonra Arnavutluk’ta yaşanan “Piramid Vurgunu”, Bernard Madoff’un yıllardan beri ABD’de yürüttüğü uçkağıtıcılığın yanında çocuk oyuncağı gibi kalıyor. O zaman, işte böylesi bir vurgunun ancak böylesi bir düzende yapılabileceği ortaya çıkıyor. Ve sadece bu tür bir vurgun saklanamaz olunca çare aranıyor : Neymiş ? “Bu tür mali işlemler daha sıkı denetlenmeliymiş”. Peki güzel. Ama yıllardan beri neredeydiniz ? Türkiye’de Cevher Özden’in düzeni ortaya çıkarılabilirken, Arnavutluk’taki vurgun insanların uyanıklığı sayesinde kısa sürede deşifre edilirken neden ABD’deki elli milyar dolarlık vurgun görülemedi ? Neden ? Dahası bu adamın, Madoff’un, hile hurda yaptığını yıllardır yazanların varlığı da bilinince. Kim suçlu ? Kaç suçlu var ? Neredeler ? Kimlerler ?

Vatandaşlarla alay ediyorlar : Borsa oyunlarını izlemek için öteden beri her devlette denetleyicilikle görevli kurumlar bulunuyor. Bize

sanki bunlar yokmuş gibi ve yenileri kurulunca bütün sorunların üstesinden gelinecekmış havası verilmek isteniyor. Bizimle alay ediliyor. İpe un seriliyor.

Daha komiği bile var : Sistem kurulduğundan beri Avrupa'da (İsviçre Konfederasyonu, Andor Prenslığı, Lüksemburg Büyük Dükalığı, Monako Prenslığı en bilinenleri ama başkaları da var), Amerika'larda (Antilles'deki mikro devletleri saymaya kalksam bir sayfayı doldurur), Asya'da, Afrika'da sistemin sürgitmesi için zaruri olduklarından bizzat sistemin kurduğu "vergi cennetleri" ile "mücadele" kararı bile aldılar. Gözlerim yaşardı. Demek bugünleri de görecekmişiz. Vay anasını ! Fransa Cumhuriyeti bizzat "kendi yarattığı" olan Andor ve Monako prenslikleriyle eğer "vergi cennetliğinden" vazgeçmezlerse mücadele edecekmiş. Ne cesaret ! Ne haber ama ! Aman lütfen duyanlar duymayanlara haberi versin. Hani herkesin bilmesinde yarar var. Bu minik coğrafyalardaki dev bankalarda hesabı olanlar varsa çaresini bulsunlar. Aman geçikmeden. Aman aman.

Bu gelişmelerin sonrasında ve bu koşulların bastırması sonucu, neoliberalizmin, ultraliberalizmin sıkı savunucuları daha da ileri gittiler, gözlerini kırpmadan bir günden ertesine sosyaldemokrat kesildiler (!) :

Ve kimi toplumsal sorunlara şöyle bir göz atıyormuş gibi bile yaptılar. 2007'de Fransa cumhurbaşkanı seçilmek için ne kadar liberal olduğunu vurgulamaktan yorulmayan Nicolas Sarkozy, malî krizin patlaması üzerine zaman zaman kalkıp sıkı bir troçkist gibi nutuklar bile attı. Fransa'nın en troçkist örgütleri bile küçük dillerini yutuyorlardı az daha : Nutkunu yazan troçkist yayınları yakından izliyor diyerek. Örgütte bir "köstebek" mi var yoksa ? Bana kalırsa mutlaka eski bir "troçko" ! Sarkozy aynı zamanda sıkı bir Gramsci okuyucusu(ymuş). Her şey mümkün artık.

Bu arada su fiyatının azaltılacağını ilan edenler bile oldu. Elektrik fiyatının da. Gaz fiyatının da.

Bu konuda çok ilginç bir öyküm var, mutlaka yazmalıyım :

13 Mart 2009'da Fransa Cumhuriyeti Başbakanı "1 Nisan 2009'dan geçerli olmak üzere gaz fiyatı azaltılacak" duyurusunu yaptı. Nefesim kesildi. Kardeşim bu insanla alay etmek değilse nedir ? Havalar ısınacak ve 1 Nisandan itibaren ısınmak için kimse artık gaz kullanmayacak. Mutfak için gaz kullanımı ise toplam gaz tüketiminde devede kulak. Dahası gaz fiyatının indirimini petrol fiyatındaki düşüşe bağladı Başbakan. Oysa petrol fiyatının düşüşü aylardan beri sürüyordu. Gaz fiyatını aralık 2008'de veya ocak 2009'da indirseydi belki anlamlı olabilirdi. Hele GDF'ın (Fransa Gaz Kurumu) gaz tüketicisi sanayi şirketlerine satılan gaz fiyatını Ocak 2009'dan beri % 20 azalttığı da bilinince. İşte göz boyamaya yönelik "önlem", işte iki yüzlü "çare". Bu yönetici takımının ar damarı çatlamış. Geçmiş yıllardaki komşumuz, 80'lerini aşmış ve ayda 560 öroluk emekli maaşıyla geçinmeye çabalayan Madame Bois aklıma geliyor : Gaz tüketiminden tasarruf için binbir yol deniyor aylardır çünkü.

Elbette daha "cömert" yöneticiler de var : Nihayet kimi yönetici güya emekçileri, mütevazi gelirli vatandaşlarını düşünüyormuş gibi yaparak "yeni tür toplumsal sözleşme" den söz ediyor. Fransa'da Cumhurbaşkanı ve başbakanı veya bakanları herhangi bir alanda bir "reform" önerince ve buna karşı önemli bir muhalefet ortaya çıkınca, grevler, gösteri ve yürüyüşler ciddi boyutlar kazanınca, hemen geri vitese takıyor ve "Tamam, en iyisi bu konuda genel görüşmeler açmalıyız, filan tarihte her kesimden (yani işçi, işveren, devlet kesimlerinden) katılacaklarla büyük bir toplantı düzenlenmeliyiz, yeni bir toplumsal sözleşmenin yollarını

aramalıyız, bulmalıyız” diyor. Ve bu yıllardır sürüyor. Hiç bir çare de bulunmuyor.

Burada anlatılanların tümü, tek tek veya birlikte, kapitalizmin, ve ona güya yeni bir yüz takmaya yönelik veya eskiyen yüzüne makyaj yapmak amaçlı neoliberal, ultraliberal politikaların ve küreselleşmenin çok ciddi sorunların yaratıcısı olduğunu bir kez daha gözler önüne seriyor.

Elbette şunu sormak ta hakkımız : Kapitalizm milliyetçilikle birlikte yürüdü. Devlet-Ulusla kolkolaydı. Acaba uluslararasılaşma evrensel bir boyut kazanınca mı kapitalizm, neoliberalizm, ultraliberalizm tökezlemeye başladı ? Yani uluslararasılaşma ve kapitalizm birbiriyle anlaşamıyorlar mı ? Bu soruların yanıtlarını aramak lazım.

Öte yandan kimi siyasi liderin, yöneticinin neoliberalizmin iflas bayrağını çekmesi üzerine milliyetçi yöntemlere dönüşleri de dikkat çekiyor. Elbette milliyetçilik artık gündemden düştüğü için ve mazisi kirli olduğundan kimi bu sözcük yerine “yurtsever” sözcüğünü tercih ediyor. Örneğin “millî” işletmelerin korunması amacıyla alınan önlemlere “yurtsever ekonomik yaklaşım” adı takılıyor. Fena değil ama kimseler inanmıyor : Yurttaşların “beçeriksiz” olarak niteledikleri yöneticilere itimadı sıfır noktada.

Neoliberal politikaların şampiyonlarından birini oynayan ancak çok uzakta bulunmasından ve çok az sayıda nüfus sahibi (300 binden biraz fazla) olmasından herkesin dikkatini çekmeyen İzlanda devletinin neoliberalizminin karaya vurmasıyla tam anlamıyla iflas etmesinden sonra olup-bitenler de anılmaya değer :

Malî ve ekonomik kriz üzerine sakinliğiyle ünlü İzlanda halkının, Ocak ve Şubat 2009’da, o zamana dek bu ülkede hiç görülmemiş

yoğunlukta, sıklıkta, kitlesel biçimde gösteri ve yürüyüşler yapması ve hükümetin istifa etmek zorunda kalması, bu arada malî ve ekonomik krizin baş rol oyuncuları en önemli üç bankanın millileştirilmesi/kamulaştırılması kimi gözlemciye göre “21. Yüzyılın ilk devrimi” niteliğindedir.

İzlandalı feministler ise şu sonuca ulaştılar :

“Bizi bu hale erkekler getirdiler, o nedenle artık iktidarı bizlere bırakmaları gerekiyor. Kadınların devlet yönetimini almasının saati geldi. Kadınlar tehlikeleri daha önce sezebiliyorlar, daha çok ve daha iyi düşünüyorlar ve bizi ancak bu tür değerlere sahip olanlar yönetebilirler.”.

Nitekim bir bayan başbakanlığa getirildi: Johanna Sigurdardottir.

Gösteri ve yürüyüşlerde öncülük yapan müzisyenler, ressamalar, yönetmenler, türkücüler, ozanlar, sanatçılar arasında kadınlar erkekler kadar etkiliydiler. Onlardan Kristin Eysteinsdottir ile Thuridur Jonsdottir’i anmak isterim. Bu arada ünlü şarkıcı ve sesiyle buzul dağlarını titreten Björk’ü de unutmamak gerek. İzlanda “devrimi”nden mutlaka çıkarılacak dersler var. Aklımızın bir köşesinde bulunsun. İzlanda ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında 15 Nisan 2013’te imzalanan ve 1 Ağustos 2014’te yürürlüğe konulan “Serbest ticaret anlaşması” (“L'accord de libre-échange entre la Chine et l'Islande” diye Google Baba’ya sorun, tümüyle ve ayrıntısıyla görmek için) ve bu iki devlet arasındaki sıkı ikili ilişkiler bu bağlamda değerlendirilmeli.

Bugünkü iflas küreselleşme adı verilen mekanizmanın çökmesi anlamına da geliyor :

Bizzat küreselleşmenin, ivedi biçimde yayılmasına, yaygınlaşmasına yol açtığı korona belası küreselleşmeyi alt-üst

etti. Dünyasal ve evrensel boyutlarıyla jeostratejik çözümler, analizler artık işe yaramıyor.

Çin Halk Cumhuriyeti apaçık bir biçimde ABD'nin ekonomik güçteki birinciliğini kapmak üzere. Çin'de fabrikalar korona moronayı umursamadı üretimi sürdürdü, sürdürüyor. Kalkınma oranı bu yıl yüzde iki kadar olacak. Çin'in ihracatı bu yıl, evet korona belasını yılın başında, yüzde yirmibirde fazla oranda arttı. Çin korona belasının ilk zamanlarında "uzman doktor, tıbbi araç-gereç diplomasinden" sonra son haftalarda "aşı diplomasisiyle" dostluk ve etki alanını genişletiyor. 21. Yüzyıl "Çin yüzyılı" mı olacak ?

Artık gerçek açıdan anlamı kalmayan veya çok az bir anlam ifade eden "Batı" küme düşmek üzere. Avrupa Birliği tekliyor. AB'yi kurtarmak için Almanya yeniden fedakarlık eder mi ? Edecek mi ? AB'nin Fransa'ya katlanması sürececek mi ? Macron'a tahammül mümkün mü ? Birleşik Krallığın, İngiltere Krallığı'nın AB'den "boşanması" resmileşirken duyulan gürültü AB'nin yıkılmak üzere olan yapısından mı geliyor ? İskoçya, Galler Ülkesi, Kuzey İrlanda England'dan ayrılacak mı ? Sorular ve dertler sıra sıra...

Evet kapitalizmin uluslararasılaşması, küreselleşmesi başarılı olmadı ve yeniden "milliyetçi", "yurtsever" yöntemlere dönülerek, daha doğrusu dönülecekmiş havası verilerek derde deva aranıyor. Bunlar gerçekleştirilecek mi ? Bunların yararı olacak mı ?

Burada önemli olan şudur : Çok açık ve çok kesin bir biçimde görülüyor:

Sistem can çekiyor. Çatırdayan sistem kalıcı olmayan, temele inmeyen çarelerle kurtarılmaya çalışılıyor. Bunların yeterli olmayacağından eminim.

Kalıcı ve temele inen çareler ve yöntemler gerekiyor :

Kooperatiflere dayalı bir üretim biçimi, barışçıl yaşama, yaratmaya ve çevreye önem veren bir düzen ve insanın insan tarafından sömürülmesinin önüne geçecek bir yapı gerek.

“Başka bir dünya” ve başka bir düzen mümkün. Bugünden bu dünyayı kurmak için kolları sıvamak lazım. Belediyecilik bu konuda kimi önemli adımların atılması için bir başlangıç olabilir.

Her seçim önem kazanıyor : Ve herkes mutlaka hakiki özgürlük, gerçek eşitlik, samimi kardeşlik, daha çok adalet yanlısı, kadın haklarına içtenlikle saygılı, barışçı, çevreci, toplumsal dayanışmacı adayların kazanması için elinden gelen gayreti göstermelidir. Siyasete atılmak için de.

Dalga hiç bir zaman üstten gelmedi, gelmiyor, gelmez.

Dalga bir kez daha dipten geliyor.

Duyuyor musunuz ?

Bunu herkes duyamayabilir. Ama bilinçlerin ve inançların isyan saati çaldı. Bunu herkes duymak zorunda. Bunu herkes duyacak. En önce çatırdayan, can çekişen kapitalizmin adamları.

Hırsızlar, sömürücüler, açgözlüler, iflah olmazlar elimiz yakanızda.

M. ŞEHMUS GÜZEL

sisteme REQUIEM

ekitap.ayorum.com